

Sendagailuak orain

Xan IDIART

Ikasleek bezainbat erlojuari begiratu zion azken orduan Xubanek. Profesionaltasunez jokatzeko ohiturarik ez balu, aspaldi hasiko zatekeela hasperenka. Hasperenka zein aharrausika, nahiz eta bere asperdura agerian utzi beharko zuen horrela arituz gero. Eta irakasle gisa, ez zitzaion komeni erakustea bera ere erabat enoatzen zela euskal literaturari buruzko klasea ematen zuen bitartean. Barkatu! Eman BEHAR zuen bitartean, hain zuzen ere, euskal literaturaren programa Hirugarren Reicharen konstituzioa bezain malgua baitzen Seaskan 2048. urte honetan.

—Asteleheneko, Bernat Leheteri buruzko informazioak bilatu behar dituzue, erran zien konbikziorik gabeko ahotsaz ikasleei Xubanek.

Inork ez zituen etxeko lanak agendan idatzi, inork Maianek izan ezik. Medikuntza ikasketetarako emaitza onak behar zituen eta eskatutako lana egiten zuen beti. Ez gogotsu, baina egiten zituen. Astelehenean Bernat Leheteri buruz Maiane galdekatuko zuen, hark zuzen erantzunen eta klasea ongi joan zelako ustea izanen zuen Xubanek. Alabaina, atsotitzak zioen bezala: *usteak ustel*. Hogeit urte zeramatzan euskara irakasten, eta hogeit urte zeramatzan ikasleak aspertzen Leizarraga, Axular eta klika guztia aipatzerakoan. Etsituta zegoen, baina ofizioz aldatzeko kemenik gabe zenez, maite ez zuena irakasten segitzen zuen.

Alta, euskaraz eta euskal kulturaz amorratuta zegoen Xuban. Noizbait Euskal Herri euskalduna izatea zuen amets bakar. Gau eta egun defendatzen zuen ama hizkuntza. Baina garaia ez zuen alde. Herrikideek aspaldi utzi zioten euskara sustatzeari, eta ikastoletan lehen ez bezala, ikasleak erdaraz mintzatzea gauza arrunta bilakatu zen. Arrunta eta arazo mikorik gabe onartua. Gorrotatzen zuten hezkuntza sistemaren hizkuntza zen euskara, eta gurpil zoroa martxan zenez, autore garaikideak landu beharrean, hastio zuten hizkuntzan XV eta XVI. mendeko idazle zaharkituak irakurri behar zituzten, preseski, “modernoak” zirelako. Lurra zelai bat zela kontsideratzen zen garaira itzuli behar zen halako gezur galantak entzuteko, Xubanek ahaleginak eta bi zituelako ikasleei ulerta-

razteko Bernat Etxepare modernoa zela. Funtsean, berak ere ez zuen irakatsi behar zuen horretan sinesten. Euskara irakasle gisa, sekulako biraoa izanen zatekeena erratera ez zen ausartu. Orain arte bederen. Ukaezina zen idazle horiek balio literarioak zituztela, baina zein populu munduan oinarritzen zen bibliaren itzulpen batean bere literaturaren historia laudatzeko? Egia gordina aitortu behar zen beraz: euskaraz idatzi zuten gutxi horiek hartu eta eraikuntza nazionalaren mesedetan klasiko bihurtu zituzten.

—Xuban, ez ahantz asteartean lehen kontseiluak ditugula eta notak Pro Note software-n sartu behar dituzula.

Ilana lizeoko edozein izkinaren atzetik zain zeukalako inpresioa zuen aspaldidanik. Etengabe jalgitzen zitzaion egin behar zuena eta egin behar ez zuena oroitaraztera. Matematikako irakaslea zen hura, eta gehiago sinesten zuen xinaurrien berraragiztatzean, Xubanen irakasteko gaitasunetan baino.

—Bai, Ilana. Jadanik sartu ditut.

Ikasgela hutsari zeharka begiratu zion Ilanak, gaitzesle airean.

—Gela ez da garbia.

Bere baitan madarikazioka lehertu zen Xuban. Egunero azken orenean ikasle talde batek gela altxatu behar zuen, baina hain zen bere kurtsoaz aspertu non betebeharra gogoratzea ahantzi zitzaion. Noski, gazte purtzil horiek deus erran gabe eskapatu ziren.

—Gela ez dute garbitu, errepikatu zuen bigarren aldiz Ilanak silaba bakoitza ongi ahoskatuz, Xuban gehiago gogaitzearren.

—Badakit, Ilana, milesker. Orain plazer baduzu, bakarrik egon nahi nuke. Kopiak zuzendu behar ditut.

—Ez zaitut sinesten. Berriz ere berandu arte egonen zara idazten.

—Eta hala bada, zer?

—Lizeo bat da. Aski duzu etxean idaztea.

Ilanarekin kexatzen zen bakoitzean, *Emazteen fabore* olerkiari beste izenburu bat atzeman behar zitzaiola pentsatu ohi zuen Xubanek. Noski, halako ohar desegokiak behar bezala gorde ohi zituen bere baitan, egiazki arbiburua zela ez azaleratzeko.

Dena den, gauza jakina zen Xuban irakasle txarra izateaz gain, huts egindako idazle frustratua zela. Emazteari zin egin zion eleberrigile izateko ametsa abandonatu zuela. Horregatik egoten zen maiz lizeoan arrastirietan orain arte editore bakar batek argitaratu nahi izan ez zuen fikzioa sortzen, emazteak *looser* batekin ezkondu zela ez zezan pentsa. Hori eta... Argitxurekin izan zituen haurrak gorroto zituen.

Jendetasun arau guztiak hautsiz, ikasgelako atea zakarki itxi zuen Ilana agurtu gabe. Ondotik, bulegora itzuli, sailkatzailetik ikasleen kopiak atera eta lehen idazlana zuzentzeari ekin zion nagiki. *“Bernat Etxepareren maitasunezko koplak modernoak ote dira ala zaharkituak?”*

Eta hogeita hamar kopia horiek zuzentzeko kalipu osoa jadanik galdurik, ikaslearen izenari erreparatu zion. Maiane. Birritan pentsatu gabe, 20/20 nota jarri zion. Mediki izanzen zenean, depresioaren aurkako sendagailuak emanen zizkion behintzat.